

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-85-08

Druk nr 659

Warszawa, 17 czerwca 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Pracy i Polityki Społecznej.

(-) Donald Tusk

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 2 kwietnia 2008 r. w Warszawie została podpisana Umowa o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, w następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej umową

Zgodnie z art. 22 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 r., art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z 1966 r. oraz art. 12 ust. 4 Europejskiej Karty Społecznej, prawo do zabezpieczenia społecznego jest jednym z fundamentalnych praw człowieka. Rzeczpospolita Polska, ratyfikując te dokumenty, przyjęła na siebie wynikające z nich zobowiązania.

Prawo do zabezpieczenia społecznego może być zapewnione zarówno przez krajowy system zabezpieczenia społecznego, jak i przez jego koordynację z systemami innych państw.

Gdy w danym państwie są znaczne grupy osób, które posiadają okresy ubezpieczenia w innych państwach, niedające im prawa do świadczeń, brak koordynacji z systemami zabezpieczenia społecznego innych państw może być problemem społecznym. Znaczący problem może się pojawić również w takim przypadku, gdy osoby które przepracowały życie zawodowe w jednym państwie jako emeryci przesiedlają się do państwa, z którym nie ma koordynacji (lub zamieszkują w takim państwie ich rodziny uprawnione do świadczeń), a przepisy wewnętrzne państwa, które przyznało świadczenia nie pozwalają na przekazywanie tych świadczeń za granicę.

Brak międzypaństwowych uregulowań w zakresie zabezpieczenia społecznego może być również barierą dla rozwoju współpracy gospodarczej, szczególnie wtedy gdy przy delegowaniu do drugiego państwa w celu wykonywania pracy występuje kolizja pozytywna dwóch ustawodawstw i konieczność jednoczesnego opłacania składek do instytucji każdego z tych państw.

Problem pojawia się również gdy przy przemieszczaniu się osób między państwami, w celu wykonywania pracy, występuje kolizja negatywna ustawodawstw, nie ma obowiązku ubezpieczenia społecznego w żadnym

z dwóch państw, a w konsekwencji takie osoby są pozbawione zabezpieczenia nawet w zakresie podstawowych ryzyk.

Uregulowania koordynujące systemy zabezpieczenia społecznego eliminują tego rodzaju problemy, utrudniające swobodny przepływ osób między państwami, umożliwiając łączenie okresów ubezpieczenia w kilku państwach dla uzyskania świadczenia, przekazywanie świadczeń za granicę oraz opłacanie składek tylko w jednym państwie.

W ostatnich latach następuje dynamiczny rozwój kontaktów międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej zarówno w sferze politycznej i gospodarczej, jak i społecznej.

Z uwagi na to, że koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego sprzyja swobodnemu przepływowi ludności i rozwojowi współpracy gospodarczej, większość państw, z którymi Rzeczpospolita Polska odnawia, nawiązuje czy też utrzymuje współpracę ekonomiczną wykazuje zainteresowanie podpisaniem dwustronnych umów w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Po wejściu do grona państw członkowskich Unii Europejskiej, Rzeczpospolita Polska uczestniczy w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z państwami UE/EOG i Konfederacją Szwajcarską. Konfederacja Szwajcarska oraz „stare” państwa członkowskie (poza Królestwem Danii, które jest w trakcie negocjacji ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki) mają uregulowane stosunki w zakresie zabezpieczenia społecznego ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki. Negocjacje z tym państwem podjęły także nowe państwa członkowskie: Republika Węgierska i Republika Czeska.

W Stanach Zjednoczonych Ameryki znajduje się największe skupisko Polonii (wg różnych szacunków 9-10 mln osób), będące od wielu lat szczególnie aktywne i zaangażowane w dążeniu do zawarcia umowy w zakresie zabezpieczenia społecznego między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, co umożliwi uzyskanie prawa do emerytur i rent wielu tysiącom z tych osób, które ze względu na krótki staż ubezpieczeniowy obecnie tego prawa nie mają.

Ponadto w Rzeczypospolitej Polskiej mieszka co najmniej 800 osób (osoby owdowiałe, sieroty, współmałżonkowie amerykańskich emerytów), które w obecnym stanie prawnym nie otrzymują ze Stanów Zjednoczonych Ameryki świadczeń rodzinnych, do których są uprawnione. Osoby te od lat 90-tych bardzo aktywnie domagają się zawarcia umowy z tym państwem. Umową są też zainteresowane polskie i amerykańskie podmioty gospodarcze, gdyż przez zniesienie podwójnego opłacania składek za osoby wykonujące pracę w Rzeczypospolitej Polskiej i w Stanach Zjednoczonych Ameryki poprawi ona warunki dla amerykańskich inwestycji w Rzeczypospolitej Polskiej, a także inwestycji polskich w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

2. Dotychczasowy, a projektowany stan prawny

W dniu 7 czerwca 1957 r. Rzeczpospolita Polska i Stany Zjednoczone Ameryki zniosły wzajemnie ograniczenia w wypłacaniu świadczeń emerytalno-rentowych do drugiego państwa.

Na tej podstawie z Rzeczypospolitej Polskiej do Stanów Zjednoczonych Ameryki są przekazywane wszelkiego rodzaju świadczenia emerytalno-rentowe (około 2.800), natomiast ze Stanów Zjednoczonych Ameryki są przekazywane renty i emerytury (około 5.500) z pewnymi ograniczeniami. Świadczenia rodzinne – od połowy lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku – przesyłane są tylko pod pewnymi warunkami (około 800 rent rodzinnych jest zawieszonych ze względu na niespełnienie wymogu 5-letniego pobytu w USA; osób potencjalnie uprawnionych, które nie wnioskuje o świadczenie, mając świadomość niespełnienia tego warunku, może być znacznie więcej).

Z dniem wejścia w życie Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r., wspomniane ograniczenia, wynikające z amerykańskiego ustawodawstwa, związane z przekazywaniem świadczeń rodzinnych nie będą miały zastosowania do tego rodzaju świadczeń dla osób uprawnionych zamieszkałych w Polsce, przy czym wszelkie prawa

nabyte na podstawie wcześniejszych polsko-amerykańskich ustaleń zostaną zachowane.

Postanowienia umowy opierają się na czterech standardowych zasadach stosowanych w dziedzinie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (m.in. w regulacjach wspólnotowych): równego traktowania, jedności stosowanego ustawodawstwa, zachowania praw nabytych i w trakcie nabywania oraz swobodnego przekazywania świadczeń.

Część I

Postanowienia ogólne

Zakres przedmiotowy umowy obejmuje po stronie polskiej przepisy prawa dotyczące następujących świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia społecznego rolników:

- emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych,
- jednorazowych odszkodowań oraz rent z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- zasiłków pogrzebowych.

Po stronie amerykańskiej zakres ten obejmuje przepisy prawa regulujące federalny system ubezpieczeń emerytalnych, rodzinnych oraz z tytułu niezdolności do pracy (art. 2).

Mimo że standardowe umowy w zakresie zabezpieczenia społecznego zawierane przez Rzeczpospolitą Polską obejmują również rzeczowe świadczenia zdrowotne, i z uwagi na to że Stany Zjednoczone Ameryki w swoich umowach nie zawierają tego rodzaju postanowień, zgodnie ze stanowiskiem Ministra Zdrowia, który odpowiada za koordynację rzeczowych świadczeń zdrowotnych, zakres przedmiotowy umowy nie obejmuje takich świadczeń.

Zakres podmiotowy umowy obejmuje wszystkie osoby, które podlegały lub podlegają obecnie przepisom prawa wymienionym w zakresie przedmioto-

wym umowy oraz inne osoby w zakresie przysługujących im praw pochodzących od tych ubezpieczonych (art. 3).

Umowa uwzględnia zasadę równego traktowania osób objętych jej zakresem podmiotowym mających miejsce zamieszkania na terytorium jednego z państw na równi z obywatelami drugiego państwa, przy stosowaniu przepisów prawa drugiego państwa w zakresie nabycia prawa do świadczeń lub ich wypłaty (art. 4). Obejmuje przekazywanie świadczeń objętych umową do drugiego państwa z wyłączeniem po stronie polskiej świadczeń przyznawanych w szczególnym trybie i w drodze wyjątku (art. 5).

Część II

Postanowienia dotyczące stosowanych przepisów prawa

Opierając się na zasadzie stosowania przepisów prawa miejsca wykonywania pracy, przewiduje się określone wyjątki od tej zasady, m.in. osoba wysłana do pracy w drugim państwie na okres do 5 lat podlega ubezpieczeniu w państwie wysyłającym. Przez wskazanie właściwych przepisów prawa, regulacje umowy będą zapobiegały przypadkom podwójnego ubezpieczenia społecznego osób pracujących w drugim państwie (art. 6).

Część III

Postanowienia dotyczące świadczeń

Przy ustalaniu prawa do świadczeń przewiduje się uwzględnianie okresów ubezpieczenia w drugim państwie, o ile okresy w dwóch państwach nie nakładają się na siebie. Niezdolność do pracy będzie określana przez instytucję właściwą każdego z państw, a stopień niezdolności do pracy będzie określany przez polską instytucję zgodnie ze stosowanymi przez nią przepisami prawa (art. 7).

Umowa daje prawo do świadczeń na podstawie okresów ubezpieczenia w każdym z państw, lub jeśli okresy ubezpieczenia w jednym państwie są niewystarczające, przewiduje uwzględnianie okresów ubezpieczenia w obu państwach w celu przyznania świadczeń częściowych, w oparciu o zasadę pro rata temporis (art. 8 i 9).

Część IV

Postanowienia różne

Art. 10-21 regulują zasady współpracy przy stosowaniu postanowień umowy, m.in.:

- upoważniają właściwe władze do zawierania porozumień administracyjnych, koniecznych do stosowania umowy, a także do wyznaczenia instytucji łącznikowych,
- określają zasady udzielania sobie wzajemnie pomocy przy realizacji umowy oraz przekazywania danych osobowych,
- zawierają postanowienia dotyczące zwolnienia z opłat i uwierzytelniania dokumentów w związku z realizacją umowy,
- określają zasady wykonywania badań lekarskich,
- zawierają postanowienia dotyczące: języków stosowanych przy realizacji umowy, zasad składania wniosków i odwołań oraz waluty, w jakiej mogą być realizowane płatności,
- określają sposób rozstrzygania sporów dotyczących interpretacji umowy, a także wprowadzania zmian do umowy.

Część V

Postanowienia przejściowe i końcowe

Art. 22-25 zawierają postanowienia przejściowe i końcowe.

Zgodnie z art. 22 zasady ustalania i wypłaty świadczeń na podstawie umowy będą obowiązywały od dnia jej wejścia w życie, jednakże będą dotyczyły również okresów ubezpieczenia przebytych przed tą datą. Okres wysłania, na podstawie umowy, będzie liczony od dnia jej wejścia w życie.

Art. 23 umowy zapewnia zachowanie praw nabytych w stosunku do świadczeń, do których prawo zostało ustalone przed dniem wejścia w życie umowy.

Zgodnie z art. 24 umowa zostanie zawarta na czas nieokreślony, przy czym umowa może zostać wypowiedziana przez każde z państw z 12-miesięcznym okresem wypowiedzenia. W przypadku jej wypowiedzenia wszelkie prawa nabyte zgodnie z umową zostaną zachowane, a władze

właściwe uzgodnią sposób uregulowania praw będących w trakcie nabywania.

Aktualny stan prawny uniemożliwia otrzymywanie świadczeń rodzinnych ze Stanów Zjednoczonych Ameryki przez znaczącą grupę osób uprawnionych zamieszkałych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Stan prawny wprowadzany umową zniesie tę barierę.

Zapewni też opłacanie składek tylko do jednego, polskiego lub amerykańskiego, systemu przez osoby przemieszczające się w celu wykonywania pracy, co będzie sprzyjało rozwojowi współpracy gospodarczej między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

Nowy stan prawny stworzy możliwość uzyskania świadczeń częściowych z jednego lub z obu państw znacznej grupie osób w Rzeczypospolitej Polskiej i w Stanach Zjednoczonych Ameryki, które pracowały w obu państwach i mimo to obecnie nie mają wystarczających okresów ubezpieczenia do przyznania świadczeń w jednym z tych państw lub w obu.

Ze względu na zapewnienie zachowania praw nabytych i będących w trakcie nabywania oraz równe traktowanie obywateli obu państw przy przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego nowy stan prawny będzie sprzyjał promocji legalnego zatrudnienia w drugim państwie osób migrujących.

3. Skutki wejścia w życie umowy

Przewidywane skutki wejścia w życie umowy są następujące:

- 1) ułatwienie swobody przepływu osób między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki przez zapewnienie ochrony osobom przemieszczającym się między obu państwami przed utratą praw nabytych w części, lub w całości, z systemu zabezpieczenia społecznego drugiego państwa, a w tym m.in.:
  - zagwarantowanie uwzględnienia okresów ubezpieczenia przebytych w Stanach Zjednoczonych Ameryki, o ile to niezbędne, na prawo i wysokość polskich świadczeń (i odwrotnie),

- zagwarantowanie transferu przyznanych świadczeń do obu państw (m.in. osobom owdowiałym, sierotom i współmałżonkom amerykańskich emerytów, zamieszkałym w Rzeczypospolitej Polskiej, które mimo nabytych uprawnień dotychczas nie mogły ich otrzymywać),
- 2) stworzenie warunków dla zacieśnienia współpracy gospodarczej między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki przez zagwarantowanie stosowania przepisów prawa tylko jednego państwa do osób przemieszczających się między nimi, w celu wykonywania pracy, a tym samym opłacanie składek tylko do jednego systemu,
- 3) zagwarantowanie równego traktowania obywateli obu państw przy stosowaniu przepisów prawa dotyczących uprawnień do świadczeń lub ich wypłaty,
- 4) poprawa wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej wśród Polonii zamieszkałej w Stanach Zjednoczonych Ameryki, a także na arenie międzynarodowej.

Umowa nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Skutki finansowe zawarcia umowy będą związane z przyznawaniem nowych świadczeń emerytalno-rentowych oraz transferem świadczeń do Stanów Zjednoczonych Ameryki, co spowoduje zwiększenie wypłat z funduszy ubezpieczeń. Zakładając, że według dokonanych szacunków¹⁾ będzie to dotyczyło około 35 tys. osób, poniżej przedstawiono przewidywane koszty.

Wyliczenia były wykonywane przed złożeniem wniosku o zgodę na negocjacje, którą uzyskano wiosną 2005 r. Przyjęto założenie, że umowa wejdzie w życie dnia 1 stycznia 2006 r. Jednak negocjacje rozpoczęły się dopiero w końcu 2006 r., co oznacza że z obecnej perspektywy prawdopodobną datą jej wejścia w życie jest koniec 2008 r. lub początek 2009 r. i od tej daty polskie fundusze ubezpieczeń będą ponosić koszty związane z umową. Biorąc jednak pod uwagę niską inflację, jaka utrzymywała się w ostatnich latach w Rzeczypospolitej Polskiej, oraz mając świadomość możliwości wyłącznie szacunkowej oceny kosztów umowy dla funduszy

---

¹⁾Opracowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Departamentu Statystyki pt. „Szacunek skutków finansowych transferu świadczeń emerytalno-rentowych z Polski do Stanów Zjednoczonych Ameryki”, styczeń 2005 r.

ubezpieczeń, można przyjąć że wykonane szacunki na 2006 r. i 2007 r. mogą jedynie nieznacznie odbiegać od możliwych kosztów przyszłej realizacji umowy.

Biorąc powyższe pod uwagę, można przyjąć że skutki te w pierwszym roku realizacji umowy wyniosłyby około 146,5 mln zł.

W kolejnym roku wyniosłyby około 299,8 mln zł.

Kwoty te nie uwzględniają kosztów transferu świadczeń do Stanów Zjednoczonych Ameryki ponoszonych obecnie, ale też kwestii reemigracji Polaków (tj. powrotów do Rzeczypospolitej Polskiej), która niewątpliwie przyczyni się do zmniejszenia rzeczywistej kwoty transferowanych świadczeń. Chociaż trzeba mieć świadomość, że w takich przypadkach wydatki na te świadczenia są lub będą ponoszone w Rzeczypospolitej Polskiej.

Aby ocenić faktyczny bilans zawarcia umowy należałoby dysponować wyliczeniami strony amerykańskiej, która również poniesie określone nakłady finansowe, wynikające z zawarcia umowy.

Rozważając zawarcie umowy i związane z tym koszty nowo przyznanych świadczeń oraz transferu świadczeń, trzeba pamiętać że wydatki na ten cel nie powinny być traktowane jako dodatkowy koszt instytucji ubezpieczeniowej. W obecnym stanie prawnym ZUS i KRUS wypłacają świadczenia, do których prawa zostały nabyte w całości na podstawie polskich okresów ubezpieczenia. Dodatkowymi wypłatami będą emerytury i renty częściowe, do których prawo zostanie nabyte z uwzględnieniem amerykańskich okresów ubezpieczenia (wypłata proporcjonalna za okresy polskie).

Należy przy tym podkreślić, że zreformowany system emerytalny przewiduje przyznanie emerytury za każdy okres opłacania składek. Świadczenia z tego systemu, nawet bez umowy, podlegałyby transferowi na podstawie dotychczasowych porozumień ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

Według informacji strony amerykańskiej w 2003 r. wydano Polakom około 1.400 wiz długoterminowych do Stanów Zjednoczonych Ameryki z prawem do pracy oraz 16.000 wiz z prawem do pracy na okres sześciomiesięczny.

Migracja zarobkowa z Rzeczypospolitej Polskiej do Stanów Zjednoczonych Ameryki mimo pewnego spowolnienia, od czasu wejścia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, ma wciąż znaczący wymiar. W Stanach Zjednoczonych Ameryki toczy się dyskusja na temat zniesienia wiz dla Polaków. Zniesienie wiz mogłoby sprzyjać zwiększeniu migracji w tym kierunku. Po zawarciu umowy osoby migrujące do Stanów Zjednoczonych Ameryki znajdą się w korzystniejszej sytuacji, zarówno ze względu na możliwość opłacania składek tylko w jednym państwie, jak i z powodu pewności nieutraconia w przyszłości przebytych w Rzeczypospolitej Polskiej lub w Stanach Zjednoczonych Ameryki okresów ubezpieczenia.

Podsumowując, należy stwierdzić że mimo określonych obciążeń dla funduszy ubezpieczeń, ogólny bilans zawarcia umowy, przy uwzględnieniu jej pozytywnych skutków społecznych (m.in. transfer świadczeń rodzinnych ze Stanów Zjednoczonych Ameryki, emerytury i renty częściowe), a także ekonomicznych (stworzenie warunków dalszego rozwijania współpracy ekonomicznej między obu państwami) będzie dla Rzeczypospolitej Polskiej korzystny.

4. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej umową

Umowa o zabezpieczeniu społecznym dotyczy spraw uregulowanych w ustawach, a zatem w myśl art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji podlega ratyfikacji, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

a) podmioty prawa krajowego, których umowa dotyczy

Umowa będzie miała zastosowanie do pracowników i osób pracujących na własny rachunek, ubezpieczonych każdego z państw oraz osób wywodzących od tych ubezpieczonych swoje prawa. Będzie się odnosić do osób fizycznych w zakresie prawa do świadczeń z tytułu starości, niezdolności do pracy, śmierci ubezpieczonego, wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a także w zakresie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne.

- b) sposób, w jaki umowa dotyczy spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym

Postanowienia umowy, koordynujące polski system zabezpieczenia społecznego z amerykańskim, odnoszą się do spraw uregulowanych w następujących ustawach:

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291),
- ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.).

- c) środki prawne, jakie powinny zostać przyjęte w celu wykonania umowy

Wejście w życie umowy nie pociągnie za sobą konieczności dokonywania zmian w polskim ustawodawstwie. Porozumienie administracyjne w sprawie stosowania umowy, podpisane dnia 2 kwietnia 2008 r. w Warszawie, wejdzie w życie jednocześnie z umową.

UMOWA O ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM
MIĘDZY
RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ
A
STANAMI ZJEDNOCZONYMI AMERYKI

Rzeczpospolita Polska oraz

Stany Zjednoczone Ameryki

(zwane dalej „Stronami”),

dążąc do uregulowania stosunków między obu Państwami w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, postanowiły co następuje:

CZĘŚĆ I

Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Definicje

1. Dla potrzeb niniejszej Umowy:

1) „obywatel” oznacza,

w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej,

obywatela Rzeczypospolitej Polskiej,

w odniesieniu do Stanów Zjednoczonych,

obywatela Stanów Zjednoczonych zgodnie z definicją zawartą w sekcji 101 ustawy o imigracji i obywatelstwie, z późniejszymi zmianami;

2) „przepisy prawa” oznaczają ustawy i rozporządzenia, o których mowa w artykule 2 niniejszej Umowy;

3) „władza właściwa” oznacza,

w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego,

w odniesieniu do Stanów Zjednoczonych, Komisarza ds. Zabezpieczenia Społecznego;

- 4) „instytucja właściwa” oznacza,

w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, instytucję upoważnioną do stosowania przepisów prawa, o których mowa w artykule 2 niniejszej Umowy,

w odniesieniu do Stanów Zjednoczonych, Administrację Zabezpieczenia Społecznego;
  - 5) „instytucja łącznikowa” oznacza instytucję zapewniającą koordynację i wymianę informacji między instytucjami obu Stron, uczestniczącą w stosowaniu niniejszej Umowy, jak również informowaniu zainteresowanych o prawach i obowiązkach z niej wynikających;
  - 6) „okres ubezpieczenia” oznacza okres opłacania składek lub okres uzyskiwania dochodów z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, zdefiniowany lub uznany za okres ubezpieczenia na podstawie przepisów prawa, zgodnie z którymi taki okres został przebyty, lub każdy podobny okres, pod warunkiem, że takie przepisy prawa uznają go za równoważny do okresu ubezpieczenia;
  - 7) „świadczenia” oznaczają świadczenia przewidziane w przepisach prawa, o których mowa w artykule 2 niniejszej Umowy.
2. Każde określenie nie zdefiniowane w niniejszym artykule, ma znaczenie nadane mu w stosowanych przepisach prawa.

Artykuł 2

Zakres przedmiotowy

1. Niniejszą Umowę stosuje się:
  - 1) w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej, do przepisów prawa dotyczących następujących świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia społecznego rolników:
    - a. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych,
    - b. jednorazowych odszkodowań oraz rent z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
    - c. zasiłków pogrzebowych;
  - 2) w odniesieniu do Stanów Zjednoczonych, do przepisów prawa regulujących federalny system ubezpieczeń emerytalnych, rodzinnych oraz z tytułu niezdolności do pracy:

- a. Tytuł II Ustawy o Zabezpieczeniu Społecznym wraz z odnośnymi rozporządzeniami, z wyjątkiem ustępów 226, 226A i 228 tego Tytułu wraz z odnośnymi rozporządzeniami,
  - b. Rozdział 2 i 21 Kodeksu Podatkowego z 1986 r. wraz z odnośnymi rozporządzeniami.
2. Jeżeli niniejsza Umowa nie przewiduje inaczej, przepisy prawa, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, nie obejmują traktatów ani innych umów międzynarodowych lub ponadnarodowego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego, zawartych między jedną ze Stron a państwem trzecim, ani przepisów prawa lub rozporządzeń wydanych w celu ich szczególnej realizacji.
3. Z zastrzeżeniem postanowień zawartych w następnym zdaniu, niniejszą Umowę stosuje się także do ustawodawstwa zmieniającego lub uzupełniającego przepisy prawa określone w ustępie 1 niniejszego artykułu. Niniejsza Umowa ma zastosowanie do przyszłego ustawodawstwa Strony, tworzącego nowe kategorie świadczeniobiorców lub nowe świadczenia, zgodnie z przepisami prawa tej Strony, chyba że władza właściwa danej Strony zawiadomi władzę właściwą drugiej Strony pisemnie, w ciągu trzech miesięcy od dnia oficjalnego ogłoszenia nowego ustawodawstwa, że takie rozszerzenie zakresu niniejszej Umowy nie jest przewidziane.

Artykuł 3

Zakres podmiotowy

Niniejszą Umowę stosuje się do:

- 1) osób, które podlegają lub podlegały przepisom prawa jednej lub obu Stron;
- 2) innych osób, w odniesieniu do przysługujących im praw pochodzących od osób, o których mowa w punkcie 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 4

Równe traktowanie

Osoba, o której mowa w artykule 3 niniejszej Umowy, mająca miejsce zamieszkania na terytorium Strony, jest traktowana na równi z obywatelami drugiej Strony przy stosowaniu przepisów prawa drugiej Strony, dotyczących nabycia prawa do świadczeń lub ich wypłaty.

Artykuł 5

Transfer świadczeń

1. Jeżeli niniejsza Umowa nie przewiduje inaczej, przepisy prawa Strony, które ograniczają prawo do świadczeń lub ich wypłacanie wyłącznie z tego powodu, że dana osoba mieszka lub przebywa poza terytorium tej Strony, nie mają zastosowania do osób, mających miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Strony.

2. Postanowienia określone w ustępie 1 niniejszego artykułu nie mają zastosowania w Rzeczypospolitej Polskiej do świadczeń przyznawanych w szczególnym trybie lub w drodze wyjątku.

CZĘŚĆ II

Postanowienia dotyczące stosowanych przepisów prawa

Artykuł 6

Postanowienia o ubezpieczeniu

1. Z zastrzeżeniem postanowień zawartych w niniejszym artykule, osoba zatrudniona na terytorium jednej ze Stron, w odniesieniu do tego zatrudnienia, podlega przepisom prawa wyłącznie tej Strony.
2. Jeżeli osoba zwykle zatrudniona na terytorium jednej Strony przez pracodawcę działającego na tym terytorium zostanie czasowo wysłana przez tego pracodawcę na terytorium drugiej Strony, osoba ta podlega przepisom prawa wyłącznie pierwszej Strony, tak jakby była zatrudniona na terytorium pierwszej Strony, pod warunkiem, że przewidywany okres zatrudnienia na terytorium drugiej Strony nie przekracza pięciu lat. Dla potrzeb zastosowania postanowień niniejszego ustępu w przypadku pracownika, który zostanie wysłany z terytorium jednej Strony, przez pracodawcę działającego na tym terytorium, na terytorium drugiej Strony, pracodawca oraz podmiot stowarzyszony tego pracodawcy traktowany jest jako ten sam pracodawca, pod warunkiem że zatrudnienie na terytorium drugiej Strony podlega przepisom prawa tej Strony, z której ta osoba została wysłana.
3. Ustęp 2 niniejszego artykułu ma zastosowanie w przypadku, gdy dana osoba wysłana przez swojego pracodawcę z terytorium jednej Strony na terytorium państwa trzeciego, obowiązkowo podlegająca przepisom prawa tej Strony w okresie zatrudnienia na terytorium państwa trzeciego, zostanie następnie wysłana przez tego pracodawcę z terytorium państwa trzeciego na terytorium drugiej Strony.
4. Osoba pracująca na własny rachunek, która ma miejsce zamieszkania na terytorium Strony, podlega przepisom prawa tylko tej Strony.
5. Jeżeli ta sama działalność jest uznawana za pracę na własny rachunek zgodnie z przepisami prawa jednej Strony, a za zatrudnienie zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony, do działalności tej mają zastosowanie przepisy prawa tylko pierwszej Strony, jeśli osoba ją wykonująca ma miejsce zamieszkania na terytorium tej Strony, a w pozostałych przypadkach stosuje się przepisy prawa drugiej Strony.
6. Podróżujący pracownicy lotniczej firmy transportowej, wykonujący swoją pracę na terytoriach obu Stron, którzy inaczej podlegaliby przepisom prawa obu Stron, podlegają, w odniesieniu do tej pracy, przepisom prawa wyłącznie tej Strony, na której terytorium znajduje się siedziba tej firmy. Jednakże, jeżeli tacy pracownicy mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Strony, podlegają przepisom prawa wyłącznie tej Strony.
7. Niniejsza Umowa nie narusza postanowień Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z dnia 18 kwietnia 1961 r. oraz Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z dnia 24 kwietnia 1963 r., dotyczących zabezpieczenia społecznego. -

8. Jeżeli osoba zatrudniona w służbie państwowej jednej ze Stron podlega przepisom prawa obu Stron w odniesieniu do tego zatrudnienia, stosuje się następujące zasady:
  - 1) osoba zatrudniona w służbie państwowej Strony, która zostaje wysłana do pracy na terytorium drugiej Strony, w odniesieniu do tego zatrudnienia, podlega wyłącznie przepisom prawa pierwszej Strony,
  - 2) z wyjątkami przewidzianymi w ustępie 7 oraz ustępie 8 punkt 1 niniejszego artykułu, osoba mająca miejsce zamieszkania na terytorium Strony, która jest zatrudniona na tym terytorium w służbie państwowej drugiej Strony, w odniesieniu do tego zatrudnienia, podlega wyłącznie przepisom prawa drugiej Strony.
9. Dla potrzeb niniejszego artykułu, „służba państwowa” oznacza zatrudnienie przez rząd każdej ze Stron lub podmiot wykonujący zadania na jego rzecz.
10. Władze właściwe obu Stron lub instytucje przez nie wyznaczone mogą uzgodnić zastosowanie wyjątku od postanowień niniejszego artykułu w odniesieniu do konkretnych osób lub grup osób, pod warunkiem, że osoba zainteresowana będzie podlegać przepisom prawa jednej ze Stron.

CZĘŚĆ III

Postanowienia dotyczące świadczeń

Artykuł 7

Postanowienia wspólne

1. Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszej Umowy, jeżeli według przepisów prawa jednej Strony warunkiem nabycia prawa do świadczeń jest zgromadzenie okresów ubezpieczenia, instytucja właściwa tej Strony uwzględnia okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony, chyba że takie okresy nakładają się na siebie.
2. Zdarzenia mające wpływ na prawo, zmniejszenie, zawieszenie lub wysokość świadczeń, które miały miejsce na terytorium jednej Strony, są uwzględniane, tak jakby miały miejsce na terytorium drugiej Strony.
3. W celu przyznania świadczenia z tytułu niezdolności do pracy instytucja właściwa każdej Strony określa niezdolność do pracy, a w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej stopień niezdolności do pracy, zgodnie z przepisami prawa stosowanymi przez tę instytucję właściwą.

Artykuł 8

Świadczenia Stanów Zjednoczonych

Następujące postanowienia mają zastosowanie w odniesieniu do Stanów Zjednoczonych

- 1) Jeżeli osoba ma okres ubezpieczenia, obejmujący co najmniej sześć kwartałów, zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych, ale nie ma wystarczających okresów ubezpieczenia do spełnienia warunków do nabycia prawa do świadczeń zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych instytucja właściwa Stanów Zjednoczonych uwzględni, do celów ustalenia prawa do świadczeń zgodnie z tym artykułem, okresy ubezpieczenia uznane zgodnie z przepisami prawa Rzeczypospolitej Polskiej, które nie pokrywają się z okresami ubezpieczenia już uznanymi zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych.
- 2) Przy ustalaniu prawa do świadczeń na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu, instytucja właściwa Stanów Zjednoczonych zaliczy jeden kwartał ubezpieczenia za każde trzy miesiące ubezpieczenia potwierdzonego przez instytucję właściwą w Rzeczypospolitej Polskiej; jednakże, żaden kwartał ubezpieczenia nie zostanie zaliczony jako kwartał kalendarzowy, jeżeli został już uznany za kwartał ubezpieczenia na podstawie przepisów prawa Stanów Zjednoczonych. Łączna liczba kwartałów ubezpieczenia, która może być zaliczona za dany rok, nie może przekroczyć czterech. Jednakże, instytucja właściwa Stanów Zjednoczonych nie uwzględni okresów ubezpieczenia przypadających przed najwcześniejszą datą, od której może uznawać okresy ubezpieczenia na podstawie stosowanych przez nią przepisów prawa.
- 3) Jeżeli prawo do świadczenia, zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych, zostało ustalone na podstawie postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu, instytucja właściwa Stanów Zjednoczonych wyliczy proporcjonalną Kwotę Podstawowego Ubezpieczenia zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych na podstawie:
  - a. średniego dochodu danej osoby uzyskanego wyłącznie zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych,
  - b. stosunku długości okresów ubezpieczenia danej osoby zgromadzonych zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych do długości całego okresu ubezpieczenia ustalonego zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych.

Świadczenia należne zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych są oparte na proporcjonalnej Kwocie Podstawowego Ubezpieczenia.

- 4) Prawo do świadczenia ze Stanów Zjednoczonych, wynikające z ustępu 1 niniejszego artykułu, wygasa wraz z osiągnięciem okresów ubezpieczenia wystarczających, zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych, do ustalenia prawa do równego lub wyższego świadczenia bez konieczności odwoływania się do postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 9

Świadczenia Rzeczypospolitej Polskiej

Następujące postanowienia mają zastosowanie w odniesieniu do Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) Jeżeli przepisy prawa Rzeczypospolitej Polskiej, uzależniają prawo do świadczeń od zgromadzenia okresów ubezpieczenia w zawodzie lub konkretnym zatrudnieniu, ubezpieczonym w ramach specjalnego systemu, okresy ubezpieczenia zgromadzone w tym samym zawodzie lub konkretnym zatrudnieniu w Stanach Zjednoczonych są uwzględniane przez instytucję właściwą Rzeczypospolitej Polskiej przy ustalaniu świadczeń.

- 2) Jeżeli okres ubezpieczenia, zgodnie z przepisami prawa Rzeczypospolitej Polskiej, jest krótszy niż 12 miesięcy i na podstawie tego okresu nie przysługują świadczenia, — instytucja właściwa Rzeczypospolitej Polskiej nie ma obowiązku przyznania tych świadczeń.
- 3) Jeżeli, zgodnie z przepisami prawa Rzeczypospolitej Polskiej, prawo do świadczeń powstaje bez uwzględniania okresów ubezpieczenia zgodnie z przepisami prawa Stanów Zjednoczonych, instytucja właściwa przyznaje świadczenia i ustala ich wysokość wyłącznie na podstawie okresów ubezpieczenia zgromadzonych na podstawie przepisów prawa Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że wysokość świadczeń ustalona zgodnie z punktem 4 niniejszego artykułu jest korzystniejsza.
- 4) Jeżeli, zgodnie z przepisami prawa Rzeczypospolitej Polskiej, ubezpieczony nabywa prawo do świadczeń po zsumowaniu okresów ubezpieczenia zgodnie z przepisami prawa obu Stron, instytucja właściwa:
  - a. ustala teoretyczną kwotę świadczenia, jakie zostałyby przyznane, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia były zgromadzone na podstawie przepisów prawa Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b. na podstawie teoretycznej kwoty świadczenia, o której mowa pod literą a niniejszego punktu, ustala rzeczywistą kwotę świadczenia na podstawie stosunku okresów ubezpieczenia zgromadzonych zgodnie z przepisami prawa Rzeczypospolitej Polskiej do sumy wszystkich okresów ubezpieczenia zgodnie z przepisami prawa obu Stron.
- 5) Przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń instytucja właściwa Rzeczypospolitej Polskiej uwzględni wyłącznie własne okresy ubezpieczenia.
- 6) Prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zgodnie z przepisami prawa Rzeczypospolitej Polskiej zostanie ustalone tylko wtedy, gdy ubezpieczony podlegał przepisom prawa Rzeczypospolitej Polskiej w chwili wypadku przy pracy lub w czasie powstania choroby zawodowej.

CZĘŚĆ IV

Postanowienia różne

Artykuł 10

Porozumienia administracyjne

1. Władze właściwe Stron są upoważnione do zawierania porozumień administracyjnych koniecznych do stosowania niniejszej Umowy.
2. Władze właściwe Stron:
  - 1) wyznaczają instytucje łącznikowe;
  - 2) przekazują sobie wzajemnie informacje dotyczące środków podejmowanych w celu stosowania niniejszej Umowy;

- 3) przekazują sobie wzajemnie, niezwłocznie, informacje dotyczące wszelkich zmian w swoich przepisach prawa, które mogą mieć wpływ na stosowanie postanowień niniejszej Umowy.

Artykuł 11

Wzajemna pomoc

Władze właściwe, instytucje łącznikowe oraz instytucje właściwe Stron, w ramach przysługujących im uprawnień, świadczą sobie wzajemną pomoc przy realizacji niniejszej Umowy. Pomoc ta jest udzielana bezpłatnie, z wyjątkiem przypadków uzgodnionych w ramach porozumienia administracyjnego.

Artykuł 12

Ochrona danych osobowych

Jeżeli przepisy ustawodawstwa krajowego Strony nie przewidują inaczej, informacje dotyczące poszczególnych osób, przekazywane tej Stronie zgodnie z niniejszą Umową przez drugą Stronę, są wykorzystywane wyłącznie dla potrzeb realizacji niniejszej Umowy. Takie informacje otrzymane przez Stronę podlegają przepisom ustawodawstwa krajowego tej Strony dotyczącym ochrony prywatności i poufności danych osobowych.

Artykuł 13

Zwolnienie z opłat i uwierzytelniania dokumentów

1. Zwolnienie z opłat rejestracyjnych, wpisowych, konsularnych i innych podobnych, przewidziane w ustawodawstwie każdej ze Stron, ma zastosowanie do świadectw i dokumentów wydawanych przez instytucje drugiej Strony, użytych dla stosowania niniejszej Umowy.
2. Dokumenty i świadectwa, które są przedstawiane w celu stosowania niniejszej Umowy nie wymagają uwierzytelnienia przez władze konsularne lub dyplomatyczne.
3. Kopie dokumentów poświadczone za zgodność z oryginałem przez instytucję właściwą jednej Strony są akceptowane jako kopie zgodne z oryginałem przez instytucję właściwą drugiej Strony, bez dalszego uwierzytelniania. Instytucja właściwa każdej Strony jest ostatecznym sędzią w zakresie uznania ważności dowodów przedłożonych jej z jakiegokolwiek źródła.

Artykuł 14

Badania lekarskie

Badania lekarskie osób, na terytorium jednej ze Stron, które są wymagane zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony, są zapewniane przez instytucję właściwą pierwszej Strony na wniosek i na koszt instytucji wnioskującej. Koszty badań lekarskich nie są zwracane, jeśli są one wykonywane dla instytucji obu Stron.

Artykuł 15

Języki

1. Przy stosowaniu niniejszej Umowy władze właściwe, instytucje łącznikowe i instytucje właściwe Stron mogą korespondować ze sobą po polsku lub po angielsku.
2. Wniosek lub dokument nie może być odrzucony wyłącznie z tego powodu, iż został sporządzony w języku drugiej Strony.

Artykuł 16

Wnioski

1. Pisemny wniosek o świadczenia złożony w instytucji właściwej jednej Strony chroni prawa wnioskodawców zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony, jeśli wnioskodawca zażąda uznania go za wniosek zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony.
2. Jeżeli wnioskodawca złożył pisemny wniosek o świadczenia w instytucji właściwej jednej Strony i nie zażądał wyraźnie ograniczenia wniosku do świadczeń zgodnie z przepisami prawa tej Strony, wniosek chroni także prawo wnioskodawcy zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony, jeżeli wnioskodawca w momencie składania wniosku podał informacje wskazujące, że osoba, na rzecz której wnioskowane są świadczenia, ma przebyte okresy ubezpieczenia zgodnie z przepisami prawa drugiej Strony.
3. Postanowienia Części III mają zastosowanie wyłącznie do tych świadczeń, w przypadku których wniosek został złożony nie wcześniej niż w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy.

Artykuł 17

Odwołania i terminy

1. Pisemne odwołanie od ustaleń dokonanych przez instytucję właściwą jednej Strony można w sposób ważny złożyć w instytucji właściwej każdej ze Stron. Odwołanie jest rozstrzygane zgodnie z procedurą i przepisami prawa Strony, od której ustaleń składane jest odwołanie.
2. Wniosek, pisemne odwołanie lub inny dokument, który zgodnie z przepisami prawa jednej Strony powinien zostać złożony w określonym terminie w instytucji właściwej tej Strony, a który został złożony w tym samym terminie w instytucji właściwej drugiej Strony, uznaje się za złożony w terminie.

Artykuł 18

Przekazywanie wniosków, pisemnych odwołań i innych dokumentów

W każdym przypadku, w którym mają zastosowanie postanowienia artykułu 17 niniejszej Umowy, instytucja właściwa, w której złożono wniosek, pisemne odwołanie lub inny dokument, wskazuje datę jego otrzymania na przedmiotowym dokumencie i niezwłocznie przekazuje go właściwej instytucji drugiej Strony.

Artykuł 19

Waluta

Płatności na podstawie niniejszej Umowy mogą być dokonywane w walucie Strony dokonującej wypłaty lub w każdej innej walucie swobodnie wymiennej.

Artykuł 20

Rozstrzygnięcie sporów

Spory, dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej Umowy, są rozstrzygane w drodze konsultacji między władzami właściwymi.

Artykuł 21

Umowy uzupełniające

Do niniejszej Umowy mogą być w przyszłości wprowadzane zmiany na podstawie umów uzupełniających, które z chwilą ich wejścia w życie, są uznawane za stanowiące integralną część niniejszej Umowy.

CZĘŚĆ V

Postanowienia przejściowe i końcowe

Artykuł 22

Postanowienia przejściowe

1. Niniejsza Umowa nie stanowi podstawy do żadnych roszczeń o wypłatę świadczenia za jakikolwiek okres poprzedzający datę wejścia w życie niniejszej Umowy, ani do jednorazowego świadczenia z tytułu śmierci, jeżeli dana osoba zmarła przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy.
2. Przy ustalaniu prawa do świadczeń zgodnie z niniejszą Umową są uwzględniane okresy ubezpieczenia zgodnie z przepisami prawa którejkolwiek ze Stron lub inne zdarzenia, które nastąpiły przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy.
3. Przy stosowaniu postanowień artykułu 6 ustępu 2 niniejszej Umowy, w przypadku osób wysłanych na terytorium Strony przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy, okres zatrudnienia, o którym mowa w tym ustępie, uznaje się za rozpoczynający się od tej daty.

Artykuł 23

Zachowanie prawa do świadczeń

1. Ustalenia dotyczące prawa do świadczeń, dokonane przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy, nie mają wpływu na prawa z niej wynikające.
2. Stosowanie niniejszej Umowy nie powoduje jakiegokolwiek zmniejszenia kwoty świadczenia, do którego prawo ustalono przed datą wejścia w życie Umowy.

Artykuł 24

Obowiązywanie i wypowiedzenie

1. Niniejsza Umowa pozostaje w mocy przez czas nieokreślony. Umowa może zostać wypowiedziana, w każdym czasie przez każdą ze Stron, z 12 miesięcznym okresem wypowiedzenia, przekazanego drugiej Stronie na piśmie.
2. W przypadku wypowiedzenia niniejszej Umowy wszelkie prawa do świadczeń lub ich wypłaty nabyte przez osobę są zachowane, a władze właściwe uzgodnią sposób uregulowania praw będących w trakcie nabywania na podstawie jej postanowień.

Artykuł 25

Wejście w życie

Strony powiadomią się w drodze pisemnej notyfikacji o zakończeniu procedur ustawowych i konstytucyjnych przez siebie stosowanych, niezbędnych do wejścia w życie niniejszej Umowy. Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia trzeciego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła ostatnia notyfikacja.

W DOWÓD CZEGO, niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą Umowę.

SPORZĄDZONO w....., dnia..... w dwóch egzemplarzach w języku polskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne.

W IMIENIU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W IMIENIU
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

AGREEMENT ON SOCIAL SECURITY
BETWEEN
THE REPUBLIC OF POLAND
AND
THE UNITED STATES OF AMERICA

The Republic of Poland and
the United States of America,
(hereinafter "the Parties"),

Being desirous of regulating the relationship between their two countries in the field of Social Security, have agreed as follows:

PART I

General Provisions

Article 1

Definitions

1. For the purposes of this Agreement:
  - 1) "national" means,
as regards the Republic of Poland,
a national of the Republic of Poland, and
as regards the United States,
a national of the United States as defined in Section 101, Immigration

and Nationality Act, as amended;

- 2) "laws" means the laws and regulations specified in Article 2 of this Agreement;
- 3) "competent authority" means,

as regards the Republic of Poland, the minister responsible for social security, and

as regards the United States, the Commissioner of Social Security;
- 4) "competent institution" means,

as regards the Republic of Poland, the institution authorized for implementing the laws specified in Article 2 of this Agreement, and

as regards the United States, the Social Security Administration;
- 5) "liaison institution" means the institution responsible for ensuring the coordination and exchange of information between the institutions of both Parties, participating in the application of this Agreement, as well as informing interested persons about rights and responsibilities arising therefrom;
- 6) "period of coverage" means a period of payment of contributions or a period of earnings from employment or self-employment, as defined or recognized as a period of coverage by the laws under which such period has been completed, or any similar period insofar as it is recognized by such laws as equivalent to a period of coverage; and
- 7) "benefit" means any benefit provided for in the laws specified in Article 2 of this Agreement.

2. Any term not defined in this Article shall have the meaning assigned to it in the applicable laws.

Article 2

Material Scope

1. This Agreement shall apply:
  - 1) with respect to the Republic of Poland, to the laws concerning the following benefits under social insurance and social insurance for farmers:
    - a. old-age, disability and survivors' pensions,
    - b. one-time indemnity payments and pensions awarded as a result of work accidents and occupational diseases, and
    - c. funeral grants;
  - 2) with respect to the United States, to the laws governing the Federal old-age, survivors and disability insurance program:
    - a. Title II of the Social Security Act and regulations pertaining thereto, except sections 226, 226A and 228 of that title and regulations pertaining to those sections, and
    - b. Chapters 2 and 21 of the Internal Revenue Code of 1986 and regulations pertaining to those chapters.
2. Unless otherwise provided in this Agreement, the laws referred to in paragraph 1 of this Article shall not include treaties or other international agreements or supranational legislation on Social Security concluded between either Party and a third State, or laws or regulations promulgated for their specific implementation.
3. Except as provided in the following sentence, this Agreement shall also apply to legislation which amends or supplements the laws specified in paragraph 1 of this Article. This Agreement shall apply to future legislation of a Party which creates new categories of beneficiaries or new benefits under the laws of that Party unless the competent authority of that Party notifies the competent authority of the other Party in writing within three months of the date of the official publication of the new legislation that no such extension of the Agreement is intended.

Article 3

Personal Scope

This Agreement shall apply to:

- 1) persons who are or who have been subject to the laws of one or both Parties;
- 2) other persons with respect to the rights they derive from the persons described in subparagraph 1 of this Article.

Article 4

Equality of Treatment

A person described in Article 3 of this Agreement who resides in the territory of a Party shall receive equal treatment with nationals of the other Party in the application of the laws of the other Party regarding entitlement to or payment of benefits.

Article 5

Portability of Benefits

1. Unless otherwise provided in this Agreement, any provision of the laws of a Party which restricts entitlement to or payment of benefits solely because the person resides outside or is absent from the territory of that Party shall not be applicable to persons who reside in the territory of the other Party.
2. The provisions of paragraph 1 of this Article shall not apply in the Republic of Poland to benefits granted under a special procedure or under exceptional circumstances.

PART II

Provisions Concerning Applicable Laws

Article 6

Coverage Provisions

1. Except as otherwise provided in this Article, a person employed within the territory of one of the Parties shall, with respect to that employment, be subject to the laws of only that Party.
2. Where a person who is normally employed in the territory of one Party by an employer in that territory is sent by that employer to the territory of the other Party for a temporary period, the person shall be subject to the laws of only the first Party as if the person were employed in the territory of the first Party, provided that the period of employment in the territory of the other Party is not expected to exceed five years. For purposes of applying this paragraph in the case of an employee who is sent from the territory of one Party by an employer in that territory to the territory of the other Party, that employer and an affiliated company of the employer shall be considered one and the same, provided that the employment in the territory of the other Party is covered under the laws of the Party from which the person was sent.
3. Paragraph 2 of this Article shall apply where a person who has been sent by his or her employer from the territory of a Party to the territory of a third State, and who is compulsorily covered under the laws of that Party while employed in the territory of the third State, is subsequently sent by that employer from the territory of the third State to the territory of the other Party.
4. A self-employed person who resides within the territory of a Party shall be subject to the laws of only that Party.
5. Where the same activity is considered to be self-employment under the laws of one Party and employment under the laws of the other Party, that activity shall be subject to the laws of only the first Party if the person resides in the territory of that Party and to the laws of only the other Party in any other case.
6. Traveling employees of an air transportation company who perform work in the territories of both Parties and who would otherwise be covered under the laws of both Parties shall, with respect to that work, be subject to the laws of only the

Party in the territory of which the company has its headquarters. However, if such employees reside in the territory of the other Party, they shall be subject to the laws of only that Party.

7. The present Agreement does not affect the provisions regarding social security of the Vienna Convention on Diplomatic Relations dated 18 April 1961 and the Vienna Convention on Consular Relations dated 24 April 1963.
8. Where a person employed in the government service of one of the Parties is covered under the laws of both Parties in respect of that employment, the following rules shall apply:
  - 1) a person employed in government service for a Party who is sent to work in the territory of the other Party shall, in respect of that employment, be subject only to the laws of the first Party, and
  - 2) except as provided in paragraph 7 and paragraph 8, subparagraph 1 of this Article, a person who resides in the territory of a Party and who is employed therein in government service for the other Party shall, in respect of that employment, be subject only to the laws of the other Party.
9. For the purpose of this Article, "government service" means employment by the government of a Party or by an instrumentality thereof.
10. The competent authorities of the two Parties, or institutions designated by them, may agree to grant an exception to the provisions of this Article with respect to particular persons or categories of persons, provided that any affected person shall be subject to the laws of one of the Parties.

PART III

Provisions on Benefits

Article 7

Mutual Provisions

1. Subject to other provisions of this Agreement, if the laws of one Party make eligibility for benefits conditional on having accrued periods of coverage, the competent institution of that Party shall take into account periods of coverage accumulated under the laws of the other Party, unless such periods of coverage overlap.
2. Events that affect entitlement, reduction, suspension or benefit amount which occur in the territory of one Party shall be taken into account as if they had taken place in the territory of the other Party.
3. To award a disability benefit, the competent institution of each Party will determine disability, and, as regards the Republic of Poland, the degree of disability, according to the laws administered by that competent institution.

Article 8

Benefits of the United States

The following provisions shall apply to the United States:

- 1) Where a person has completed at least six quarters of coverage under United States laws, but does not have sufficient periods of coverage to satisfy the requirements for entitlement to benefits under United States laws, the competent institution of the United States shall take into account, for the purpose of establishing entitlement to benefits under this Article, periods of coverage which are credited under the laws of the Republic of Poland and which do not coincide with periods of coverage already credited under United States laws.
- 2) In determining eligibility for benefits under paragraph 1 of this Article, the competent institution of the United States shall credit one quarter of coverage for every 3 months of coverage certified by the competent institution of the Republic of Poland; however, no quarter of coverage shall be credited for any calendar quarter already credited as a quarter of coverage under United States laws. The total number of quarters of coverage to be credited for a year shall

not exceed four. However, the competent institution of the United States shall not take into account periods of coverage which occurred prior to the earliest date for which periods of coverage may be credited under its laws.

- 3) Where entitlement to a benefit under United States laws is established according to the provisions of paragraph 1 of this Article, the competent institution of the United States shall compute a pro rata Primary Insurance Amount in accordance with United States laws based on:
  - a. the person's average earnings credited exclusively under United States laws, and
  - b. the ratio of the duration of the person's periods of coverage completed under United States laws to the duration of a coverage lifetime as determined in accordance with United States laws.

Benefits payable under United States laws shall be based on the pro rata Primary Insurance Amount.

- 4) Entitlement to a benefit from the United States which results from paragraph 1 of this Article shall terminate with the acquisition of sufficient periods of coverage under United States laws to establish entitlement to an equal or higher benefit without the need to invoke the provision of paragraph 1 of this Article.

Article 9

Benefits of the Republic of Poland

The following provisions shall apply to the Republic of Poland:

- 1) If the laws of the Republic of Poland make eligibility for benefit conditional on periods of coverage in an occupation or particular employment insured under a special system, then periods of coverage accumulated in the same occupation or particular employment in the United States shall be considered by the competent institution of the Republic of Poland in the determination of benefits.
- 2) If a period of coverage under the laws of the Republic of Poland is shorter than 12 months and based on that period of coverage there will be no eligibility for benefits, the competent institution of the Republic of Poland shall not be under obligation to award a benefit.
- 3) If, according to the laws of the Republic of Poland, the right to benefits arises without consideration of periods of coverage under the laws of the United

States, then the competent institution will grant a benefit and determine its amount based only on the periods of coverage accumulated according to the laws of the Republic of Poland, unless the amount of the benefit determined according to subparagraph 4 of this Article will be more favorable.

- 4) If, according to the laws of the Republic of Poland, the insured person obtains a right to a benefit after totalization of periods of coverage credited under the laws of both Parties, then the competent institution:
  - a. shall determine the theoretical amount of the benefit which would be awarded if all periods of coverage were obtained under the laws of the Republic of Poland, and
  - b. based on the theoretical amount of the benefit, as discussed under letter a of this subparagraph, shall determine the actual amount of the benefit based on the ratio of periods of coverage accumulated under the laws of the Republic of Poland to the sum of all periods of coverage under the laws of both Parties.
- 5) When determining the basis for calculating the benefit, the competent institution of the Republic of Poland shall consider exclusively its own periods of coverage.
- 6) Entitlement to benefits for work accidents and occupational diseases under the laws of the Republic of Poland shall be established only when the insured person was subject to the laws of the Republic of Poland at the time of the work accident or at the time of the onset of the occupational disease.

PART IV

Miscellaneous Provisions

Article 10

Administrative Arrangements

1. The competent authorities of the Parties are authorized to enter into administrative arrangements necessary for the application of this Agreement.
2. The competent authorities of the Parties shall:
  - 1) designate liaison institutions;
  - 2) communicate to each other information concerning the measures taken for the application of this Agreement; and
  - 3) communicate to each other, as soon as possible, information concerning all changes in their respective laws which may affect the application of this Agreement.

Article 11

Mutual Assistance

The competent authorities, liaison institutions and the competent institutions of the Parties, within the scope of their respective authorities, shall assist each other in implementing this Agreement. This assistance shall be free of charge, subject to exceptions to be agreed upon in an administrative arrangement.

Article 12

Protection of Personal Data

Unless otherwise required by the national statutes of a Party, information about an individual which is transmitted in accordance with this Agreement to that Party by the other Party shall be used exclusively for purposes of implementing this Agreement. Such information received by a Party shall be governed by the national statutes of that Party for the protection of privacy and confidentiality of personal data.

Article 13

Exemption from Fees and Authentication of Documents

1. Exemption from registration, filing, consular and other similar fees, as provided by the laws of each of the Parties, shall apply to certificates and documents issued by institutions of the other Party used for application of this Agreement.
2. Documents and certificates which are presented for purposes of this Agreement shall not require authentication by diplomatic or consular authorities.
3. Copies of documents which are certified as true and exact copies by a competent institution of one Party shall be accepted as true and exact copies by a competent institution of the other Party, without further certification. The competent institution of each Party shall be the final judge of the probative value of the evidence submitted to it from whatever source.

Article 14

Medical Examinations

Medical examinations of persons in the territory of one of the Parties, which are required under the laws of the other Party, shall be arranged by the competent institution of the first Party, upon the request and at the expense of the requesting institution. The costs of medical examinations shall not be refunded if they are performed for the institutions of both Parties.

Article 15

Languages

1. For the application of this Agreement, the competent authorities, liaison institutions and competent institutions of the Parties may correspond in either Polish or English.
2. An application or a document cannot be dismissed solely because it is written in the language of the other Party.

Article 16

Applications

1. A written application for benefits filed with a competent institution of one Party shall protect the rights of the claimants under the laws of the other Party if the applicant requests that it be considered an application under the laws of the other Party.
2. If an applicant has filed a written application for benefits with a competent institution of one Party and has not explicitly requested that the application be restricted to benefits under the laws of that Party, the application shall also protect the rights of the claimants under the laws of the other Party if the applicant provides information at the time of filing indicating that the person on whose record benefits are claimed has completed periods of coverage under the laws of the other Party.
3. The provisions of Part III shall apply only to benefits for which an application is filed on or after the date this Agreement enters into force.

Article 17

Appeals and Time Limits

1. A written appeal of a determination made by a competent institution of one Party may be validly filed with a competent institution of either Party. The appeal shall be decided according to the procedure and laws of the Party whose determination is being appealed.
2. Any application, written appeal or other document which, according to the laws of one Party, must have been filed within a specified period of time with the competent institution of that Party, but which is instead filed within the same period with the competent institution of the other Party, shall be considered to have been filed on time.

Article 18

Transmittal of Applications, Written Appeals, and Other Documents

In any case to which the provisions of Article 17 of this Agreement apply, the competent institution to which the application, written appeal or other document has been submitted shall indicate the date of receipt on the document and transmit it without delay to the competent institution of the other Party.

Article 19

Currency

Payments under this Agreement may be made in the currency of the Party making the payments, or in any other freely convertible currency.

Article 20

Resolution of Disagreements

Any disagreement regarding the interpretation or application of this Agreement shall be resolved by consultation between the competent authorities.

Article 21

Supplementary Agreements

This Agreement may be amended in the future by supplementary agreements which, from their entry into force, shall be considered an integral part of this Agreement.

PART V

Transitional and Final Provisions

Article 22

Transitional Provisions

1. This Agreement shall not establish any claim to payment of a benefit for any period before the date of entry into force of this Agreement, or to a lump-sum death benefit if the person died before the entry into force of this Agreement.
2. In determining the right to benefits under this Agreement, consideration shall be given to periods of coverage under the laws of either Party and other events which occurred before the entry into force of this Agreement.
3. In applying paragraph 2 of Article 6 of this Agreement, in the case of persons who were sent to the territory of a Party prior to the date of entry into force of this Agreement, the period of employment referred to in that paragraph shall be considered to begin on that date.

Article 23

Retention of Benefit Entitlement

1. Determinations concerning entitlement to benefits which were made before the entry into force of this Agreement shall not affect rights arising under it.
2. The application of this Agreement shall not result in any reduction in the amount of a benefit to which entitlement was established prior to its entry into force.

Article 24

Duration and Termination

1. This Agreement shall remain in force for an unlimited period of time. It may be terminated at any time by either Party giving 12 months' notice in writing to the other Party.
2. In the event of the termination of this Agreement, entitlement to or payment of

benefits acquired by a person shall be maintained, and the competent authorities shall agree on the regulation of any rights then in course of acquisition under its provisions.

Article 25

Entry into Force

The Parties shall notify each other in writing of the completion of their respective statutory and constitutional procedures required for the entry into force of this Agreement. This Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the month during which the last notification occurs.

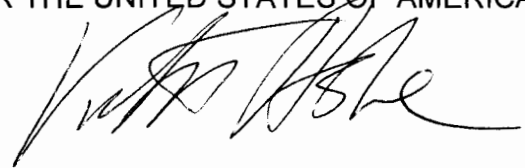
IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto, have signed the present Agreement.

DONE at Warsaw on 2.04.2008 in duplicate in the Polish and English languages, the two texts being equally authentic.

FOR THE REPUBLIC OF POLAND:

FOR THE UNITED STATES OF AMERICA:

URZĄD

KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ

KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ STANU

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/ *217*/08/DP/as

Warszawa, dnia *4* czerwca 2008 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektów:

- uchwały Rady Ministrów w sprawie przedłożenia Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r., do ratyfikacji,

- ustawy o ratyfikacji Umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki, podpisanej w Warszawie dnia 2 kwietnia 2008 r.

wyrażona na podstawie art. 9 pkt 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, z późn. zm.) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonymi projektami uchwały i ustawy (pismo nr RM-111-116-08, RM-10-85-08) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowane regulacja nie są sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

PODSZEKRETARZ STANU

2 upi
Piotr Szymański

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Radosław Sikorski

Minister Spraw Zagranicznych

